



Panis Evangelici Fragmenta Quadragesimalia Tripartita

Ex sanctissimo Dei Verbo copiosè & sedulo collecta, Sanctorum Patrum, variorumque Auctorum sententiis & conceptibus mirificè aucta; Et Omnibus Quidem Anni Dominicis; præcipuè tamen singulis Quadragesimæ Dominicis & Feriis per binas ad minus, sæpius denas aut septenas Conciones fidei Populo ...

Lingendes, Claude de
Coloniae Agrippinae, 1689

CIX. Declarat, cur Providentia Divina fidem de Resurrectione tam multis argumentis confirmarit.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56368](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56368)



FERIA TERTIA

POST PASCHA, CONCIO.

Cur fides de Resurrectione supra alios articulos
potissimum confirmata.

Oportebat Christum pati, & resurgere à mortuis. Lucæ 24.

Tertia nobis adest sanctæ Resurrectionis Festivitas; Nam ut ait David Psalm. 93. *Secundum multitudinem dolorum meorum, in corde meo, consolationes tuæ letificaverunt animam meam:* Sicut itaque tribus diebus, quibus Christus fuit in corde terræ luximus ejus passionem; ita tribus diebus festivitatem Resurrectionis ipsius celebramus; & tertio nobis de Resurrectione tractandum. Certè non satis fuit Christo Domino, semel & iterum Discipulis apparere post Resurrectionem; sed sæpius, apparuit, ut hanc eis veritatem melius persuaderet; Ita non mihi sufficit semel aut iterum vobis de Resurrectione disseruisse: sed sæpius placet eadem de re vos alloqui, ut hoc mysterium, altius in animis vestris inculpam. Sed uti Resurrectio opus est Spiritus Sancti, secundum illud *per spiritum sanctificationis ex resurrectione mortuorum Iesu Christi, & ad Rom. 8. Qui suscitavit Iesum Christum à mortuis, vivifica-*

bit & mortalia corpora vestra propter inhabitantem spiritum ejus in vobis: ita de Resurrectione Christi dicere uti oportet non possumus, nisi per eundem Spiritum: cuius opem imploramus per Virginem. AVE MARIA.

Quam verum sit quod prioribus diebus à me propositum est, nempe ex omnibus Fidei nostræ mysteriis, Resurrectionem Christi esse illud unum quod pluribus probationibus confirmatū sit, satis abundè à nobis duabus Concionibus probatum est. Nam 1. omnes de eo dubitandi occasiones sublatae sunt. 2. Accesserunt ad illud probandū omnis generis testimonia, à terra & à cælo. 3. Quia Deus multiplici ratione nos disposuit ad fidem ejusdem mysterii, & ex præteritis rebus, & ex præsentibus: ut nemo de Christi Resurrectione dubitaret, ex rei ipsius difficultate, aut impossibilitate. Superest hoc unum quod hodie à me tractandum est scilicet id non sine magna Dei providentia factum fuisse.

I. Quia

I. Quia cum hic Fidei articulus supra cæteros ab innumeris sit oppugnatus, oportuit nos in ejus fide innumeris modis confirmari. Nam uti notat S. Epiphanius in Anchorato, n. 84. Infideles & Gentiles, resurrectionem funditus negarunt, ut rem incredibilem, & ridiculam: unde cum Paulus Athenis concionaretur Actorum cap. 17. patienter audireus est in Areopago, usque ad caput Resurrectionis; sed ubi ad hæc verba ventum est; *Fidem præbens omnibus, suscitans eum à mortuis: Statim ut audiverunt resurrectionem mortuorum, quidam quidem irridebant, quidam verò dixerunt: audiemus te de hoc iterum: Sic Paulus exivit de medio eorum.* Ac licet inter Infideles mentio facta fuerit resurrectionis nonnullorum, illa tamen narratio, inter fabulas rejecta est. Iam innumeri Hæretici Resurrectionem oppugnarunt: Simon Magus, & Simoniani, Gnostici, Millenarii, Sadducæi, Samaritani, Hieracitæ, Multi Monachi in Thebaïde, & in tota Ægypto, Origenes, & Origenistæ, Manichæi, & plures alii, & serè tota Philosophia quæ negavit à privatione ad habitum dari regressum: Immo Prophyrius docuit omne corpus esse fugiendum, tanquam vinculum animæ ærumnosum: Quin etiam ut ait S. Epiphanius lib. 1. adversus hæreses, Hæresi 4. Samaritanæ hominis cadaver detestabantur, & si tetigissent lavabant se, juxta illud quod præcipitur Levitici 17. *Si quis mortuum, tetigerit, pollutus usque ad vesperam permanebit, tùm se aqua, lavabit, ac repurgabitur.* Nam qui resurrectionem admiserunt, alii non corporum, sed animorum resurrectionem dixerunt: Alii non ejusdem corporis restitutionem; sed aliam carnem reddendam non eam quæ mortua fuerit: Alii nõ totam sed partem aliquam: Alii autem plurima figmenta, quibus omnibus veritas Resurrectionis convellitur: unde necesse fuit hanc veritatem contra innumeros errores multis modis stabiliri. Hinc fa-

Tom. III.

Et ut Christus post Resurrectionem suam sese palpandum, & tangendum ostenderit, dicens: *palpate & videte, quia spiritus carnem & ossa non habet: ut sciremus non fuisse animæ, sed corporis ipsius Resurrectionem.* Hinc etiam factum ut servaret vestigia suorum vulnerum: ut sciremus non aliud corpus datum proprio; sed idem quod Crucifuerat affixum, resurrexisse: unde dixit Thomæ; *Infer digitum tuum huc; & mitte manum tuam in latus meum, & noli esse incredulus sed fidelis.* Et ut sciremus etiam idem esse corpus, quod sepulcrum fuerat; unde Angeli: *Quid queritis viventem inter mortuos? Item videte locum in quo positus fuerat Dominus: ut sciremus quoque idem corpus resurrexisse, nec tantum partem, sed totum, cujus nulla pars esset relicta in monumento: & propterea nihil videndum reliquit in sepulchro præter linteamina, & sudarium separatim positum.* Nil itaque mirum si tot modis stabilita est fides Resurrectionis, quæ tam variis modis impugnanda erat, & ab Infidelibus & ab Hæreticis.

Et Ethnicos quidem ut ait S. Epiphanius in Anchorato n. 84. res omnes creatæ, palam coargunt: ut quæ quotidie speciem quandam Resurrectionis ostendunt. Nam dum dies occidit, mortuorum adumbrat interitum; dum soporem hominibus indicit, & dum eadem rursus exoritur, atque à somno nos excitat, Resurrectionis judiciû demonstrat. Decerpuntur fructus, & modus præscribitur nostri ex vitâ digressus. Terra profeminatur ac pullulat: in hoc Resurrectio. Quæ excisa sunt post excisionem rursus excitantur: hoc vides in unguibus, in pilis, in arboribus, &c. Hæreticos quot Scripturæ convincunt: Sanguis Abel clamat post mortem: non igitur periit, Enoch sublarus mortem aufugit; & docet posse hominem non mori. Potuit Sarajam senex parere: certè in spem futuræ aliquando Resurrectionis. Moriens Jacob mandavit

XX

davit de ossibus suis Non utique (subdit idem Pater) de his tanquam de perituris. Quod ipsum Iosephus postea precipiens, Resurrectionis speciem adumbravit. Nonne Aaronica virga, licet arida, germinavit, fructusque protulit; ut emortua hominum corpora ad vitam excitanda monstraret: An non virga Mosis lignea iussu Dei animata & in anguem conversa, ostendit qua virtute Resurrectio fieret: Item ejus dextera primum lepra corrupta, & iterum, ut in sinum missa est, sanata, & vita restituta: In eundem finem usurpat Epiphanius lib. 1. adversus Hæreses, Hæresi 4. de Samaritis, Mosis benedictionem datam Rubenitis Deuteron. 33. *Vivat Ruben, & non moriatur.* Iam erat Ruben mortuus, aut ille; sed aliam vitam post obitum ostendit, & iudicium in quo homines secunda morte moriuntur, atque idè duplicem illi benedictionem, impertit: Vivat; pro Resurrectione: & non moriatur; pro iudicio. Male itaque hominum cadavera, Samaritæ detestati sunt, quasi immunda; alioqui enim Iosephi ossa per an. 40. circumlata in castris Hebræorum, licet in loculis posita, ea coinquinassent. Id non censuit Iosephus Patrem sepeliens, quin immò in eum post mortem procumbens exocularatus est: neque tamen scriptum est, quod se abluerit, expiandi causa. Quin etiam Angeli Moyse corpus sepelierunt, nec inde tamè polluti sunt, & ulla expiatione indigere. Neque lex aliud docuit in Levitico: sed, ut ait Epiphanius, aliquid aliud figuravit. Nam quando dicitur: *Si quis mortuum tetigerit pollutus usque ad vesperam permanebit tum se aqua lavabit, & repurgabitur* significatur Christi mors quippe vocabulo *Mortuum* adiungitur articulus, & propterea certus aliquis designatur mortuus: quasi diceretur, si quis hunc mortuum tetigerit, &c. nempe Christum, tetigerit autem occidendo: hoc enim lex dicit propter eos qui Christum occiderunt, quibus opus fuit expia-

tione; donec nona lux, scilicet baptismi, oriretur. Hoc significavit Petrus Iudæis quærentibus, quid faciemus; subjiciens illis. *Penitentiam agite, & baptizetur unusquisque in nomine Domini nostri Iesu Christi: & remittentur vobis peccata.*

II. Ratio est. Quia cum Resurrectio sit terminus eorum omnium quæ de Christo dicta sunt; totius vitæ ipsius, ex diversissimis rebus contexta iudicium fuit, secundum illud Eccli. 21. *Et in fine hominis denudatio operum illius.* Vitæ enim ipsius mirabiles mutationes, quæ omnium animos suspensos tenuerunt, in Resurrectionem, quasi in ultimum actum, plenum gloriæ & maiestatis desiverunt; unde Resurrectio finis est vitæ Christi. In fine autem est rerum omnium iudicium: finis enim est ultima uniuscuiusque rei perfectio; & ex fine hominum iudicatur quales fuerint in vitæ, ne initiis commoveamur. Idè Mathathias hæc ad filios suos lib. 1. Machab. cap. 2. *Et à verbis viri peccatoris ne timueritis, quia gloria eius, stercus, & vermis est: hodie extollitur, & cras non invenietur: quia conversus est in terram suam, & cogitatio eius perit, &c.* Et eos qui male finierunt Ieremias Thren. 3. vocat *Mortuos in æternos*: eorumque sepulchrum dicitur ab Eccli. 11. *Domus æternitatis.* Ita ergo iudicium vitæ Christi, & eorum quæ ad ipsum pertinent, fieri debet ex fine, scilicet ex Resurrectione; unde Christus cum loqueretur de sua Passione Matth. 20. *Ecce ascendimus Ierosolymam, & filius hominis tradetur Principibus Sacerdotum, & Scribis, & condemnabunt eum morte, &c.* tum subjicit: *Et tertia die resurget:* quasi dicat ibi finis omnium quæ de me dicentur. Hoc viderat Iudæorum astutia, dum à Pilato petierunt ut iuberet, ut custodiretur sepulchrum usque in diem tertium: *ne forte veniant Discipuli eius, & furentur eum, & dicant plebi, surrexit à mortuis, & erit novissimus error, peior prior.* Intellexerunt nimirum, Resurrectione succedentem

dentem, priorem mortis ignominiam posse eluere, ad Roman. 6. *Christus enim resurgens ex mortuis jam non moritur, mors illi ultra non dominabitur. Quod enim mortuus est peccato, mortuus est semel, quod autem vivit, vivit Deo.* Hinc patet non sine magna Dei Providentia factum fuisse, ut Christi Resurrectio tot modis confirmaretur, uti ostendimus.

III. Ratio est. Quia cum in nostra fide id maxime queratur, ut credatur Christo Dominum quem ipsi oculi satis ostendunt esse hominem, eundem esse Deum: nulla alia ratione melius id probatum est, quam ejus Resurrectione. Nam cum multa sint in Christo argumenta humilitatis, illa persuadent hominem esse; Resurrectio vero probat esse Deum: Resurrectio, inquam, propria virtute: secundum illud Ioan. 5. *Sicut enim Pater habet vitam in semetipso, sic dedit & Filio habere vitam in semetipso: Nemo enim unquam a morte seipsum excitavit, licet ab alio multi sint ad vitam revocati. Certè cum præcipua probatio divinitatis Christi, fuerint miracula ejus; & omnium maximum quæ fecit in vita mortali fuerit suscitatio Lazari jam factentis in sepulchro; majus tamen fuit sui ipsius suscitatio, quæ non nisi ab habente vitam in semetipso fieri potuit: quod tantum Deo convenit, eum cætera non a seipso vitam accipiant, sed ab alio. Quare Christi Resurrectionem credere, est confiteri ipsum esse Deum. Vnde S. Augustinus serm. 86. de Diversis. Passionem Christi & Pagani, & Impii, & Iudæi crediderunt: Resurrectionem, non nisi Christiani. Et sermone sequenti. Ipsa est fides, quæ nos distinguit à Iudæis, fides quæ credimus Christum resurrexisse à mortuis: Quare à Pagano utrum crucifixus fuerit Christus, clamat, valde: utrum resurrexerit, negat: Quare à Iudæo, utrum crucifixus sit Christus, confiteatur crimen parentum suorum, confiteatur crimen, uti habet & patrem; bibit enim quod ei parentes sui*

propinarunt; sanguis ejus super nos, & super filios nostros: sed quare ab illo, utrum resurrexerit à mortuis; negabit, irridebit, accusabit. Distingui sumus: credimus enim nos Christum ex semine David secundum carnem resurrexisse à mortuis. Vnde Christus ut suam probaret divinitatem, agebat, *solvite Templum hoc, & in triduo readificabo illud: Et petentibus Iudæis signum & argumentum divinitatis, non aliud dare voluit nisi signum Ionæ Prophetæ: Sicut enim Ionas, &c.* unde Anastasius Sinaita lib. 5. Hexam. Prima Resurrectio ex aquis, facta est per Ionam. Itaque S. Paulus ad Rom. c. 1. ostendit Christum fuisse Deum, ex Resurrectione: *Qui prædestinatus est Filius ei*, id est præmonstratus figuris, & prophetis: & hæc est prima probatio Divinitatis, *in Virtute*, id est Miraculis; vel potentia peculiari: & hæc est secunda probatio. *Secundum spiritum sanctificationis*, nimirum ex Missione Sancti Spiritus, & gratis manifestis, qualia sunt donum linguarum, Prophetia, sanitates, & similia: & hæc est tertia probatio, secundum illud, *Ille testimonium perhibebit de me.* Denique, *ex Resurrectione mortuorum Iesu Christi Domini nostri*: Id est suæ: ex phrasæ enim Hebræa, ponitur persona loco pronominis: & hæc est quarta Divinitatis probatio, Christi resurrectio. Et ita in Resurrectione dictum fuit Christo à Patre æterno, uti monet Apostolus Actor. 13. *Filius meus es tu, ego hodie genui te*; Vnde & ipsi exhibita adoratio Angelorum: ad Hebr. 1. *Et cum iterum introducere primogenitum, in orbem terræ, dicit, & adorant eum omnes Angeli Dei.*

Harum omnium probationum, & rationum fundamentum sic explicatur à Sancto Chrysostomo, & aliis Sanctis Patribus.

1. Quia si mors tenuisset Christum Dominum, nihil à cæteris hominibus differre visus esset: de quo tamen dictum est, *Plal. 87 Inter mortuos liber. cum de aliis dictum sit apud Iobum. Et calcet super eum, quasi rex interitus.*

2. Quia si fuisset à morte detentus, visus fuisset peccatum superare non potuisset: Nam si mortem non valuisset superare, quæ est proprius peccati effectus; *stimulus enim mortis, peccatum* (hoc est ex Augustino, ex peccati punctu, mortuus est homo) profecto neque peccatum quod difficilius expugnatur, superare potuisset. Quod si peccatum abolevit, certè & mortem: est enim ipsa peccati effectus. Non igitur mors immortalis: sed quæ alios omnes perimit, ipsa etiam ab eo occisa. Et quidem ut cum seipsum à morte exolvisset, cæteros deinde liberaret: quod enim incepit in seipso, in aliis perficeret, secundum illud 1. ad Cor. 15. *Novissima autem inimica destruetur mors. Quid verò prius? Oportet autem illum regnare, donec ponat omnes inimicos sub pedibus ejus; Nemo est qui non intelligat illis verbis significari, peccata, & peccatorum authores, quibus profligatis, & in potestatem redactis, novissima mors destruitur. Vnde ista sunt inter se connexa, peccatorum destructio, & mortis abolitio; quæ alio modo fieri non potest quam per resurrectionem: & ideò post Christi mortem eius resurrectio. Et ipsius Christi resurgentis & triumphantis hæc vox. 1. Cor. 15. *Absorpta est mors in victoria, id est, in debellatione & profligatione peccati, ipsa mors comprehensa est: & pergit insultans: Vbi est mors victoria tua: ubi est mors stimulus tuus: de quo stimulo loquitur: Nunquid de eo de quo dicitur: stimulus autem mortis, peccatum est.**

IV. Ratio est: Quia Christi Resurrectioni omnis fides Christiana innititur, secundum illud Apostoli 1. ad Cor. 15. *Si autem Christus non resurrexit, inanis est ergo prædicatio nostra, inanis est & fides vestra*: Hæc enim fuit summa prædicationis Evangelicæ, & summa eorum, quæ de Christo credenda proponebantur. Sicut itaque fundamentum debet esse firmissimum, ita & hæc fides debuit esse restatissima. Et certè hoc posito cætera facile creduntur:

hòc revulsò: cætera destruantur. Propterea Iudæi ut hanc persuasionem impedirent, omnia conati sunt: ne scilicet, ut aiebant, novissimus error esset peior priore. Hinc custodes adhibuerunt: hinc sigillo munierunt sepulchrum: pari consilio, & sensu, quo ille atheus Sapientiæ, ex sepulchrorum sigillis, spem resurrectionis inanem credebat: *Non est (inquit) reversus finis nostri, quoniam consignata est: Sic quippe Iudæi ut Divinæ resurrectioni obstruerent aditum, signarunt lapidem cum custodibus. Pergit Apostolus. Quod si Christus non Resurrexit, vana est fides vestra: adhuc enim estis in peccatis vestris*: Certè non tantum falsa erit fides de resurrectione, sed etiam de reliquis rebus, quæ credenda proponuntur. Nam cum hoc nobis fide credendum proponatur, Christum resurrexisse, si hoc falsum sit, ita etiam cætera falsa esse possunt: immò cum cætera sic proponantur ut innitantur huic fidei articulo; si ille corruerit, cætera eodem modo corruent: & vos qui in illa fide estis baptizati, decepti estis. Siquidem ut ait S. Chrylost. Christiani olim statim à professione resurrectionis baptizabantur: hic enim est finis symboli, resurrectio, & qualitas redemptionis, vita æterna, seu gloria. Itaque rectè subiicit Paulus: *Adhuc enim estis in peccatis vestris, quoniam baptizati estis in illius nomine, quasi qui à mortuis resurrexit, eum tamen fabula sit eum resurrexisse, si nulla omnino possibilis est resurrectio.*

Quid dicam quòd in Christi Resurrectione instaurata sunt, atque ostensa omnia fidei nostræ mysteria, Trinitas, Incarnatio, Christi nativitas, Eucharistia, Sacramentum: Iustificatio, & Prædestinatio:

Trinitas quidem, quia Pater suscitavit Filium: Filius per novam generationem suscitatur à Patre, ut cui hodie dicitur ex Apostoli doctrinâ, *Filius meus es tu, ego hodie genui te*: Spiritus autem sanctus perficit resurrectio-

nem secundum illud Apostoli, *per spiritum sanctificationis*; & in visione Ezechielis perfecta est resurrectio per spiritum, cap. 27. *A quatuor ventis veni Spiritus, & insuffla super interfectos istos, & reviviscant, &c. Et ingressus est in ea spiritus, & vixerunt.*

Incarnatio quoque iterata est, & iterum factus est homo Deus per unionem animæ & corporis Christi, quæ facta est per resurrectionem. Item Nativitas Christi facta est in sepulchro, uti in utero virginis: utrobique nulla claustræ violatio, & custodita integritas, & utrobique Angeli.

Ea etiam Christi corpus in resurrectione easdem qualitates accepit quas habet in Eucharistiæ Sacramento: nam secundum substantiam verum corpus est; & qualitates habet spirituales.

Iustificatio autem nostra, exemplar suum habet, in novâ Christi vitâ quam accepit in resurrectione: unde Apostolus, *in novitate vitæ ambulemus*: & alibi, *Christus resurgens ex mortuis, jam non moritur, mors illi ultra non dominabitur: quod enim mortuus est semel, quod autem vivit, vivit Deo: Ita & vos existimate vos mortuos quidem esse peccato, viventes autem Deo in Christo Iesu Domino nostro: Immo iustificationem nostram attribuit Resurrectioni Christi ad Roman. 4. Qui tradit us est propter delicta nostra, & resurrexit propter iustificationem nostram: Nam licet omnia nobis meritis sit, per mortem suam, tamen per suam resurrectionem factus præsens Patri, magnam nobis fiduciâ attulit conservandæ illius iustitiæ, quam nobis meritis est: siquidem ut ait idem Apost. cap. 5. *Si cum inimici essemus, reconciliati sumus Deo per mortem, Filii ejus: multo magis reconciliati, salvi erimus in vita ipsius. Certè Christus Dominus & nostri causa mortuus est, & nostri causa resurrexit.**

Relinquitur prædestinatio cujus finis est glorificatio, glorificationis autem, consum-

matio, est corporum resurrectio: Vnde Apostolus, *quos prædestinavit hos & vocavit: quos autem vocavit, hos & justificavit, quos autem justificavit, illos & glorificavit, conformes fieri imagini filii sui.*

Ex his itaque omnibus constat quod divinx providentiæ opus fuisse, quod Christi resurrectio jam multis probationibus confirmata sit, cum ex illa confirmatione tam necessaria, & insignia bona consecuta sint.

Hinc factum 1. ut Apostoli hanc fidem testatissimam esse voluerint. Hoc videre est in omnibus prædicationibus S. Petri, quæ referuntur in Actis Apostolorum, cap. 2. *Quem Deus suscitavit, solutus doloribus inferni, juxta quod impossibile erat teneri illum ab eo: Quod probat ex variis locis Scripturæ, & subdit: Hunc Iesum resuscitavit Deus, cujus omnes nos testes sumus: & cap. 3. Authorem vitæ interfecistis, quem Deus suscitavit à mortuis, cujus nos testes sumus: Et cap. 4. Notum sit omnibus vobis, & omni plebi Israël, quia in nomine Domini nostri Iesu Christi Nazareni, quem vos crucifixistis, quem Deus suscitavit à mortuis, in hoc iste astat coram vobis, sanus: & Infra, Et virtute magna reddebant Apostoli testimonium resurrectionis Iesu Christi, Domini nostri: Et cap. 5. Deus patrum nostrorum suscitavit Iesum quem vos interemistis suspendentes in ligno. Idem præstitit Paulus in suis concionibus eo usque ut fidem Resurrectionis Christi, vocet Evangelium suum, 1. ad Cor. 15. *Notum facio vobis fratres Evangelium meum, ac subdit. Quod Christus mortuus est pro peccatis nostris secundum Scripturas & quod resurrexit tertia die secundum Scripturas: Scripturas effert in testimonium, ut Olee 6. *Vivificabit nos, post duos dies, & in die tertia suscitabit nos: & 2. ad Timoth. 2. Memor esto Christum Iesum resurrexisse ex mortuis, ex semine David, secundum Evangelium meum, in quo laboro, usque ad vincula, quasi male operans.***

Ratio fuit. Quia id potissimum curæ fuit Apostolis, ut Christi divinitatem assererent,

quæ singulariter apparuit in peccati abolitione, & consequenter in destructione effectus peccati, qui est mors, ejusque victoria.

II. Factum ut Deus, cum in omnibus justis fidem esse voluerit, quia ut ait Apostolus, *Impossibile est sine fide placere Deo*; præcipue voluerit esse fidem resurrectionis: uti patet in admirabili illâ Iustorum enumeratione quæ continetur in cap. 11. Epistolæ ad Hebræos. 1. Omnium nominatur Abel. *Fide plurimam hostiam Abel quam Cain obtulit*, quia certè aliquid melius expectabat, nempe in altera vita: *Per illam defunctus adhuc loquitur*, ut scias resurrectionem: pergit Apostolus. *Fide Henoch translatus est ne videret mortem*, Verum resurrectionis exemplum: Tertio loco ponitur Noë, qui per mundi reparationem figuravit resurrectionem, unde ait eum per fidem factum fuisse hæredem; hæreditas autem post mortem occupatur. Quarto loco ponuntur Patriarchæ Abraham, Isaac & Iacob, quos ait habitasse in caulis: Rationem subdit, *expectabant enim fundamenta habentem civitatem, cuius artifex, & conditor Deus*: Inter illos locum habet Sara, quæ sterilis, *Virtutem in conceptionem seminis accepit, etiam præter tempus ætatis*, in quâ etiam vivente facta est resurrectio ejus quod in eâ mortuum erat. Addit Apostolus omnes in illâ fide defunctos fuisse: Id probat quia defuncti sunt non acceptis reprobationibus, sed longè eas aspicientes, & salutantes, & confitentes quia peregrini, & hospites sunt super terram: qui enim hæc dicebant se patriam inquirere ostendebant, non eam certè de quâ exierant; habuerant enim tempus revertendi; sed meliorem, id est cælestem. Addit consequenter novum Resurrectionis futuræ testimonium, quò & ipse Christus usus est contra Sadducæos: *Ideo non confunditur Deus vocari Deus eorum; paravit enim illis civitatem*: se quippe vocat Deū Abraham, Isaac, & Iacob. *Non est autem Deus*

mortuorum, sed vivorum, quia ut ait Lucas, omnes illi vivunt. Nisi enim resurrecturi essent illi Patriarchæ, nihil erat quod se Deum illorum, Deus diceret. Nam non enti, nihil est Deus. Est verò Deus vivorum; quales censentur qui dormiunt: tales autem sunt qui in Domino moriuntur; quò modo & filia Archifynagogi Christi dormiebat, nec erat mortua, Sed quia maximè fides Abrahæ eluxit, in offerendo filio, illam omnem retulit ad fidem resurrectionis: nam rationem afferens Apostolus hujus oblationis, subdit: *Arbitrans quia & à mortuis suscitare potens est Deus*: unde & cum in parabolam accepit. Eodem refert benedictiones Isaac, & Iacob, addens benedictionem fuisse æ futuris. De Ioseph dicit, quod moriens, *de ossibus suis mandavit*, quæ non curasset, nisi sperasset resurrectionem. Illustre est exemplum Moysi, de quo alias: *sed ejus fidei obiectum fuit resurrectio*: unde subdit Paulus: *aspiciebat enim in remunerationem*. Et post longam Sanctorum aliorum enumerationem, de nonnullis subjicit qui varia passi sunt. *Alii autem desierunt sunt, &c. non suscipientes redemptionem, ut meliorem invenirent resurrectionem*.

Sed nescio an ullum sit expressius testimonium, & exemplum quam Iobis, cui cum facta esset revelatio resurrectionis & Christi, & lux: sic loquitur c. 19. *Quis michi tribuat, ut scribantur sermones mei? Magnum aliquid esse oportet, quod scribi velit, ne veniat in oblivionem: Quis michi dicit ut exarentur in libro, stylo serreo, & plumbæ lamina: vel cæte sculptantur in silice: immò vult illud in posteritatem transmitti: Scio quod redemptor meus vivit, & in novissimo die, de terra surrecturus sum: hoc est quod Iobus æternis monumentis consignari optabat quod ipsi ad solatium revelatum fuit, nempe Christi, & sua resurrectio: vidit enim in spiritu suum Redemptorem vivere, id est per resurrectionem; fuit quippe Redemptor per mortem; si igitur deinde vivere visus sit, oportuit*

resur-

resurrexisset: idem sperat sibi in novissimo die. Ut autem scias qualitatem resurrectionis: *Et rursum circumdabor pelle mea, & in carne mea, videbo Deum meum: quem visurus sum ego ipse, & oculi mei conspecturi sunt, & non alius*: Scilicet ut scias non futuram resurrectionem animorū, sed carnis: ad hæc non aliam carnem dandam pro nostrā, & eundem futurum qui fuerat prius: *reposita est hæc spes mea in sinu meo*: præcordiorum nostrorum quibus vivimus locus est sinus: ita, ut se hac spe vivere ac sustentare indicaret, dicit eam se habere repositam in sinu; præterea sibi esse intimam, & charissimam, quamque non magis sibi eripi permetteret, quàm quæ in sinu tueretur. Et ex hac cognitione ad eum mutatus est, ut cum antea non nisi querelas jactaret, & lamentationes, jam novum dicendi genus institueret. Neque enim deinceps luget aut queritur, quasi ægrè ferret se gravius torqueri, cum tamen extrema vexatio non esset levior, aut tolerabilior: sed tantum enumerat mala quæ pertulerat: ita tamen, ut pinguli generoso nullius appareat languor, nulla desperatio, aut in ortis desiderium: confortavit enim, & exhilaravit patientis animum spes certa resurrectionis quam ex novâ revelatione concepit.

III. Factum est ut in id potissimum incubuerit Dæmon, ut fidem, resurrectionis aboleret: hæc enim semel rejecta, nulla fidei nostri: & in ysteria stabant. Hinc hære: ici ferè omnes, eam ab initio impugnarunt: testatur enim S. Augustinus, Simonem Magum, Basilidem, Gnosticos, Severianos, Carpocratitas, Valentinianos, Marcionitas resurrectionem negasse, quos refutat Irenæus, & Tertullianus, Eadem fuit sententia Hymenæi, & Philleti, quos Paulus, ait excidisse à fide, quod dicerent resurrectionem iam esse factam: Quin & aliorum sine numero, ne hæreticorum solum, sed & omnium impiorum ea fuit hæresis, quod modò non vacat ostendere. Sed ut

ait Epiphanius in Anchorato n. 84, illi omnes vel invito, necessariò resurgent.

Necessitatem dixit Resurrectionis, i. quidem ob causam necessariam, quia resurrectio fiet ab alio, & à supremâ potestate: itaque uti nemo potuit impedire ne creatur, & esse primò acciperet, ita nemo impedire potest quin resurgat, cū id sit sumæ potestatis ut dico opus.

II. Quia uti nullus impedire potest, ne alius sibi loquatur, ita nemo impedire potest suam resurrectionem: Instrumentum enim resurrectionis erit vox illa de quâ Apostolus 1. ad Thess. 4. *Ipse Dominus, in jussu, & in voce Archangeli, & in tubo Dei descendet de celo, & mortui qui in Christo sunt, resurgent primi*: & præterea de resurrectione ita loquitur Christus Ioan. 5. *Omnes qui in monumentis sunt, audient vocem filii Dei*: Item: *Mortui audient vocem Filii Dei: & qui audierint, vivent.*

III. Quia cum ex ratione Divinæ providentiæ necessarium sit, iudicium extremum, necessarium quoque est omnes homines sibi ad iudicium: sibi autem sensibilibiter non possunt, nisi per resurrectionem, secundum illud Matth. 25. *Et congregabuntur ante eum omnes gentes*. Idè Christus hanc duplicem potestatem connectit Ioan. 5. & iudicandi, & mortuos suscitandi: nam qui potest iudicare aliquem, debet posse reum sibi sistere: *Et potestatem dedit ei iudicium facere quia filius hominis est*: Nolite mirari hoc, quia venit hora, in qua omnes qui in monumentis sunt, audient vocem filii Dei, & procedent qui bona fecerunt, in resurrectionem vitæ, qui verò mala egerunt, in resurrectionem iudicii: Illud igitur verum quod dixit Epiphanius quod necessario resurgent.

II. Sed cur dixit, quod invito necessario resurgent?

An I. quia iudicandi suscitabuntur, & puniendi: iuxta illud: *Et procedent qui bona fecerunt in resurrectionem vitæ, qui verò mala egerunt in resurrectionem iudicii*: Cogita reum trahi

in

in iudicium: quid non faceret, aut conatur ne sisteretur iudici?

An 2. Quia mallent non esse, quam semper esse miseri? juxta illud Matth. 26. *Bonum erat ei, si natus non fuisset homo ille*: unde malorum votum Lucæ 23. *Tunc incipient dicere moni- stris cadite super nos, & collibus operite nos*.

An 3. Ex reatu conscientie, ex præteritorum odio, & timore futurorum?

An 4. Ex suorum corporum odio? cum sciant ea fuisse sibi illecebras peccatorum, & suæ damnationis occasionem.

An 5. Quia subeunda illis infamia? cum patebunt omnium oculis, suaque peccata tam turpia detegi sentient; immò ipsa experientia discant, suarum pœnarum magnitudinem, & iisdem rebus punientur quibus peccarunt: duplicique pœna, interna scilicet & externa; addo, & pœna alterius.

An 6. Et denique, quia consummationem suæ damnationis timent: Nam sicut respectu Beatorum, consummatio beatitudinis est mortuorum resurrectio, secundum illud ad Hebr. cap. 11. *Deo pro nobis, melius aliquid providente, ut non sine nobis consummarentur*: Ita respectu damnatorum consummatio damnationis pendet à corporum resurrectione, ut homo totus torqueatur, & bis anima patiat, & ratione sui, & ratione corporis. Præsertim cum iudicium eo pertineat, ut, quemadmodum scripsit Paulus 2. ad Cor. 5. *referat unusquisque propria corporis, prout gessit sive bonum sive malum*. Sed ut ait Epiphanius; Vel invitè necessariò resurgent.

Huc aures, & mentem, mi Auditor, paucis te postulo: Quis tandem tuus est de futura Resurrectione sensus?

Et I. Quidem an credis? an dubitas?

Si credis, cur tu ad eò rebus præsentibus es affixus, quas tam brevi relicturus es? Quid ad eò negligis futura, quæ certò scis eventura, & futura immortalia: Quid spes omnes tuas

hac vita concludis: An nescis te plus attinere ad venturum sæculum, quam ad præsens: Nescis quosdam esse filios hujus sæculi, quosdam sæculi venturi, quos Christus appellat filios lucis, seu illuminatos, quòd longius videant, & suos oculos extendant ad æternitatem: Nescis Christum vocari Patrem futuri sæculi, & ejus filios esse filios futuri sæculi?

Iterum si credis cur vitam non instituis huic fidei conformem: de qua Apostolus in Epist. ad Titum cap. 2. *Vt abnegantes impietatem, & facularia desideria, sobriè, & justè, & piè vivamus in hoc sæculo, expectantes beatam spem, & adventum gloriæ magni Dei, & Salvatoris nostri Iesu Christi*. Et ad Rom. 8. *Ipsi in nos gemimus adoptionem filiorum Dei expectantes, redemptionem corporis nostri*. Memento quis sit futurus status resurrectionis, ut te paulatim huic conformes: Matth. 22. *In resurrectione neque nubent, neque nubentur, sed erunt, sicut Angeli Dei in celo*.

Quod si dubitas, cur credis cætera: Nam ut ait Apostolus 1. Cor. 15. *Si Christus non resurrexit, vana est fides vestra, inanis est prædicatio nostra*: Itaque si fundamentum corrumpit, cætera omnia ruant, necesse est. Immo nec Deum credis, nec providentiam; nam si hæc crederes, resurrectionem crederes. Tu terrena tantum lapsus, & præsentia: quanquam si hæc etiam intelligeres, in iis omnibus vestigia resurrectionis agnosceres. Sed nimirum tua fidelitas originem habet à moribus; & ideo resurrectionem non credis quia velles nullam esse resurrectionem. Verum quia fideles alloquitur; ideo.

II. Id te interrogo: An speras resurrectionem, an metuis?

Scito enim duplicem esse resurrectionem: unam quam Christus vocat resurrectionem vitæ, alternam resurrectionem iudicii: Vide quam speres, vide quam metueres debeas:

debeas: Certè quæ seminaverit homo hæc & metet
nam qui seminaverit in benedictionibus, de bene-
dictionibus & metet: Attende. Qui seminat in
carne sua, de carne & metet corruptionem: qui au-
tem seminat in spiritu, de spiritu metet vitam æter-
nam. Porro resurrectionis semen est corpus
nostrum: Vide quale seminas. Nam si deli-
ciis & voluptatibus fractum semines, non
metes nisi corruptionem: Si autem mortifi-
catum; referes gloriosum, & ad delicias
vitæ æternæ comparatum. Quantum enim in
deliciis fuit, tantum date ei tormentum. Num te
pudet, ut quod Deus instituerat ad tuâ mer-
cedem, id jam transeat ad pœnam; & quod
debuerat esse obiectum tuæ spei factum sit
objectum, & materia tui timoris? Nam ex
tali vita, quid non est quod in resurrectione
timere non debeas?

III. Et denique, hoc saltem mihi respon-
deas, velim; an invitus, an volens resurges?
Et enim necessario resurgens. Quàm vereor
ne invitus: Qui scias futurum statum corpo-
ris, non deinceps futurum ad delicias ac vo-
luptates; sed tantum vel ad præminim, vel ad

pœnam: Qui scias futuram statum corporis
fore immortalem, itaque non subiectum
corruptioni: Qui scias te dum vivis malè uti
corpore: Qui grande de decus expectes, &
ignominiam, cum tibi comparandum erit co-
ram omnium oculis tuaque omnia denuda-
buntur: Nahum 3. Ecce ego ad te, dicit Dominus
exercituum, & revelabo pudenda tua in facie tua,
& ostendam gentibus nuditatem tuam, & regnis
ignominiam tuam: & projiciam super te abomina-
tionem, & contumeliis te afficiam & ponam te in
exemplum: Qui scias te ingentia manere sup-
plicia, & corporis resurrectionem futuram
tuæ damnationis consummationem. Sed vel
invitus necessariò resurges. Ut itaque volens
resurgas, sic vive, sic corpus tracta, ut tui de-
inceps non te pudeat, & possis securus stare
ante tribunal Christi. Hæc spes reposita est in sinu
meo: in hac spe vivam; in hac spe moriar; in
hac resurgam; ut frui possim Domino
meo Iesu in gloria.

Amen.

* * *

